

**ROMÂNIA
CURTEA DE CONTURI**

Strada Lev Tolstoi nr.22-24 Sector 1 cod 71289 București

Telefon: 30.78.706; Fax 30.78.894

Internet: <http://www.rcc.ro> e-mail: rei@rcc.ro

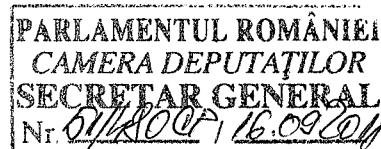
CABINET PREȘEDINTE

București,

Nr. 725 / NV / 13 .09.2011

D. S. T.
B. P.
[Signature]

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

Doamnei Președinte ROBERTA ANASTASE

În temeiul prevederilor art.4 alin.3 și ale art.40 din Legea nr.94/1992, privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, vă transmitem alăturat, în vederea examinării, **Raportul privind Programele sociale pentru integrarea profesională a persoanelor cu dezabilități**, întocmit de către Curtea de Conturi a României și aprobat de către Plenul Curții de Conturi întrunit în ședința din data de 31.08.2011.

Auditul a fost efectuat în paralel cu acțiunea organizată de către Curtea de Conturi a Poloniei, ca urmare a propunerii făcute la cel de-al VII-lea Congres al Organizației Europene a Instituțiilor Supreme de Audit (EUROSAI), organizat în anul 2008 în această țară. În calitate de membră a EUROSAI, Curtea de Conturi a României a participat la acest audit comun, alături de alte 12 state.

Perioada analizată a fost 2006-2010, perioadă care face parte din intervalul de timp cuprins în *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*.

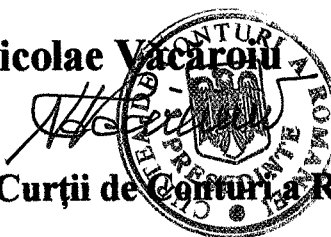
Raportul stabilește, de o manieră independentă, efectele implementării programelor derulate, din punct de vedere al locurilor de muncă create pentru integrarea persoanelor cu handicap, precum și utilizarea fondurilor alocate în acest sens, la nivelul Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap și a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (instituții integrate actualmente în structura organizatorică a Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale).

În raport sunt identificate zonele care au avut un grad redus de îndeplinire, încercând să localizeze cauzele care au generat neîndeplinirea obiectivelor stabilite, să contureze concluzii cu privire la orientarea, formarea profesională, ocuparea și angajarea persoanelor cu handicap și să formuleze recomandări menite să conducă la un efort mai susținut în dirijarea resurselor financiare și către acele proiecte care își propun creșterea gradului de integrare în muncă a persoanelor cu handicap.

În speranța că elementele expuse în acest raport pot contribui la edificarea unei poziții corecte din partea autorității legislative asupra fenomenelor semnalate, vă asigurăm de colaborarea și expertiza noastră în continuare.

Vă rog să primiți asigurarea înaltei mele considerații.

Nicolae Vacăroiu

Președintele Curții de Conturi a României

RAPORT

privind

“ Auditul programelor sociale pentru integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități ”

2011

“ Auditul programelor sociale pentru integrarea profesionala a persoanelor cu dizabilitati ”

Moto: Persoana cu handicap este la fel de importantă și valoroasă ca orice altă persoană!

Moto: Nimic pentru noi, fără noi!

I. Introducere

Încă din anul 2008 Curtea de Conturi a României a fost implicată într-o acțiune comună inițiată de către Organizația Europeană a Institutelor Supreme de Audit (EUROSAI) cu tema ***“Auditul programelor sociale pentru integrarea profesionala a persoanelor cu dizabilitati”*** coordonată de către Președintele Camerei Supreme de Conturi a Poloniei, domnul Jacek Jezierski, în calitate de Președinte al Comitetului de Conducere EUROSAI.

În această perioadă, conform programului stabilit de către grupul de lucru din cadrul Curții Supreme de Conturi din Polonia, care a coordonat această acțiune, în România s-au desfășurat două acțiuni de audit asupra măsurilor care au vizat ***creșterea gradului de ocupare în muncă a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2009***, la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și la Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap (actuala Direcție Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap din cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale).

Aceste două autorități au fost implicate pe toată perioada analizată, în orientarea, formarea profesională, ocuparea și angajarea în muncă a persoanelor cu handicap.

Totodată, în cadrul acestei acțiuni s-a analizat și modul de utilizare a fondurilor alocate pentru integrarea socioprofesională a persoanelor cu dizabilități, precum și cauzele care au generat neîndeplinirea obiectivelor stabilite.

Prezentul raport supus dezbaterii, **a fost actualizat** cu date și informații care vizează creșterea gradului de integrare în muncă a persoanelor cu handicap **până la data de 31.12.2010**.

În urma desfășurării acțiunilor de audit, au fost reținute, în principal, următoarele aspecte:

• În anul 2005 Guvernul României a elaborat *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013*, care își propune realizarea unei politici naționale pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap prin 3 obiective generale:

1. *promovarea integrării sociale a persoanelor cu handicap ca cetățeni activi în măsură de a-și controla viața;*
2. *acordarea de sprijin pentru familiile care au în componență persoane cu handicap;*
3. *creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap.*

• Pentru realizarea acestor obiective, au fost stabilite o serie de instituții și autorități naționale cu responsabilități în ceea ce privește aducerea la îndeplinire a obiectivelor cuprinse în *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013* (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale; Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului; Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap ; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă ș.a).

• **Per ansamblu, sprijinul acordat de stat prin finanțarea, din fonduri publice nerambursabile, a unor proiecte destinate persoanelor cu handicap, au avut efecte benefice, în sensul că acestea au contribuit în principal la dezvoltarea de servicii sociale care să contribuie la sprijinirea integrării sociale a persoanelor cu handicap și la integrarea profesională a acestora, însă nu s-a bazat pe o evaluare corespunzătoare a nevoilor prioritare.**

În acest sens s-a reținut că în perioada 2006-2010 în cadrul *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013*, resursele financiare au fost dirijate în principal pentru finanțarea unor proiecte în cadrul obiectivelor privind promovarea integrării sociale a persoanelor cu handicap ca cetățeni activi în măsură de a-și controla viața și pentru acordarea de sprijin familiilor care au în componență persoane cu handicap, **ignorându-se finanțarea proiectelor ce vizează, în principal, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap.**

• Proiectele finanțate în perioada 2006-2010 au fost axate în cea mai mare parte doar pe investiția în resursa umană și în dezvoltarea serviciilor sociale prin înființarea de locuințe și unități protejate, centre respiro, centre de instruire și

perfecționare, centre de consiliere destinate persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă.

- Dintr-un număr de 119 proiecte derulate în perioada 2006-2010 de către Autoritatea Națională pentru Persoane cu Handicap (actualmente, Direcția Generală Protecția Persoanelor cu Handicap din cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale), pentru care s-au alocat fonduri publice în valoare de 32.046.801 lei (7.579.301 €), doar prin implementarea a 31 de proiecte în valoare de 4.321.393 lei (1.022.040 €) a rezultat, printre alte obiective propuse, și crearea a 25 locuri de muncă pentru persoanele cu handicap.

- Prin derularea, în perioada 2006-2010, a programelor și măsurilor de ocupare a forței de muncă de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, nu s-a majorat numărul persoanelor cu handicap integrat în muncă. Din datele furnizate de instituție rezultă că, dacă în anul 2006 numărul persoanelor cu handicap ocupate era de 775 persoane, în anul 2010 se înregistrau 718 persoane angajate fie ca urmare a derulării programelor de ocupare a forței de muncă, fie prin înființarea centrelor de informare și consiliere a persoanelor cu handicap. În ceea ce privește angajarea persoanelor cu handicap prin înființarea centrelor de informare și consiliere a persoanelor cu handicap, nu s-a obținut o creștere spectaculoasă a numărului persoanelor cu handicap încadrate în muncă, numărul acestora fiind la finele anului 2010 de doar 298 persoane, față de 365 persoane cât se înregistrau la sfârșitul anului 2007.

- Pentru urmărirea modului de realizare a celor 3 mari obiective din cadrul *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013* Guvernul, prin Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, nu a elaborat însă un ghid sau o metodologie care să cuprindă procedurile de urmat în vederea realizării tuturor măsurilor, asigurarea corectitudinii unor informații, precum și monitorizarea implementării măsurilor.

- De multe ori, în cazul proiectelor implementate, este dificil să se concluzioneze cu privire la eficiența și eficacitatea acestora deoarece prin legislația secundară emisă, nu sunt definiți indicatorii de performanță pentru evaluarea proiectelor nici pentru perioada de implementare și nici pentru perioada de sustenabilitate a proiectelor.

- De asemenea, există deficiențe în cadrul sistemelor statistice ale instituțiile auditate deoarece acestea nu pot oferi o serie de informații cum ar fi numărul persoanelor apte de muncă din numărul total al persoanelor cu handicap.

- Pe baza observațiilor care au rezultat în urma analizei desfășurate de către auditorii publici externi ai Curții de Conturi a României la cele două entități auditate, s-au formulat o serie de recomandări menite să conducă la un efort mai susținut în dirijarea resurselor financiare și către acele proiecte care își propun creșterea gradului de ocupare în muncă a persoanelor cu handicap, recomandări redate în partea finală a raportului.

1. Prezentare generală

Autoritățile publice, furnizorii de servicii sociale, reprezentanții societății civile, precum și persoanele fizice și juridice au obligația să promoveze, să respecte și să garanteze drepturile persoanei cu handicap, stabilite în concordanță cu prevederile Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, precum și cu celelalte acte interne și internaționale în materie la care România este parte.

În România promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu handicap revine, în principal, autorităților administrației publice locale unde își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap și, în subsidiar, autorităților administrației publice centrale, societății civile și familiei sau reprezentantului legal al persoanei cu handicap.

Persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora, datorită unor afecțiuni fizice, mentale sau senzoriale, le lipsesc abilitățile de a desfășura în mod normal activități cotidiene, necesitând măsuri de protecție în sprijinul recuperării, integrării și incluziunii sociale.

Copiii și adulții cu handicap, cetățeni români, cetățeni ai altor state sau apatrizi, pe perioada în care au, conform legii, domiciliul ori reședința în România beneficiază de protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

În baza principiului egalizării șanselor, autoritățile publice competente din România au obligația să asigure resursele financiare și să ia măsuri specifice pentru ca persoanele cu handicap să aibă acces nemijlocit și neîngrădit la servicii.

Persoanele cu handicap beneficiază de drepturile prevăzute de legislația în vigoare pe baza certificatului de încadrare în grad și tip de handicap.

Gradele de handicap sunt: ușor, mediu, accentuat și grav.

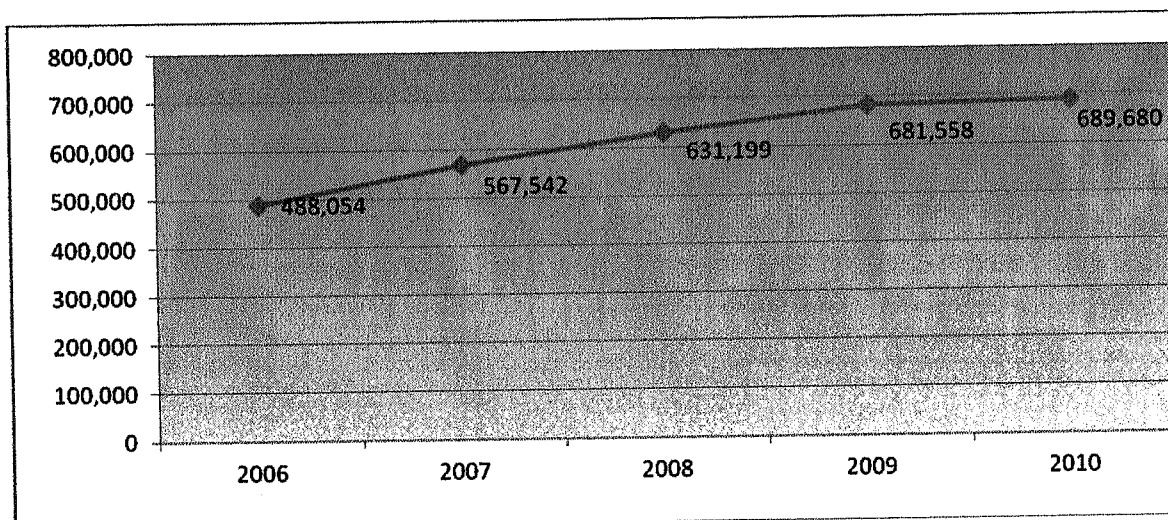
Tipurile de handicap sunt: fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare.

În perioada 2006-2010 numărul persoanelor cu handicap a cunoscut o evoluție crescătoare, astfel încât la finele anului 2010 se înregistra o creștere de 41% față de anul 2006.

La data de 31 decembrie 2010, numărul total al persoanelor cu handicap, comunicat de către Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap din cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale a fost de 689.680 persoane. Dintre acestea un număr de 628.393 erau persoane adulte cu handicap. Din numărul persoanelor adulte cu handicap cca. 97,3 % se aflau în îngrijirea familiilor și/sau trăiau independent (neinstituționalizate). Diferența de cca.2,7% se aflau în instituțiile rezidențiale de asistență socială pentru persoanele adulte cu handicap, coordonate de către direcția de specialitate a Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale.

Grafic, evoluția numărului de persoane cu handicap în perioada 2006-2010 se prezintă astfel:

Evoluția numărului de persoane cu handicap în perioada 2006 – 2010

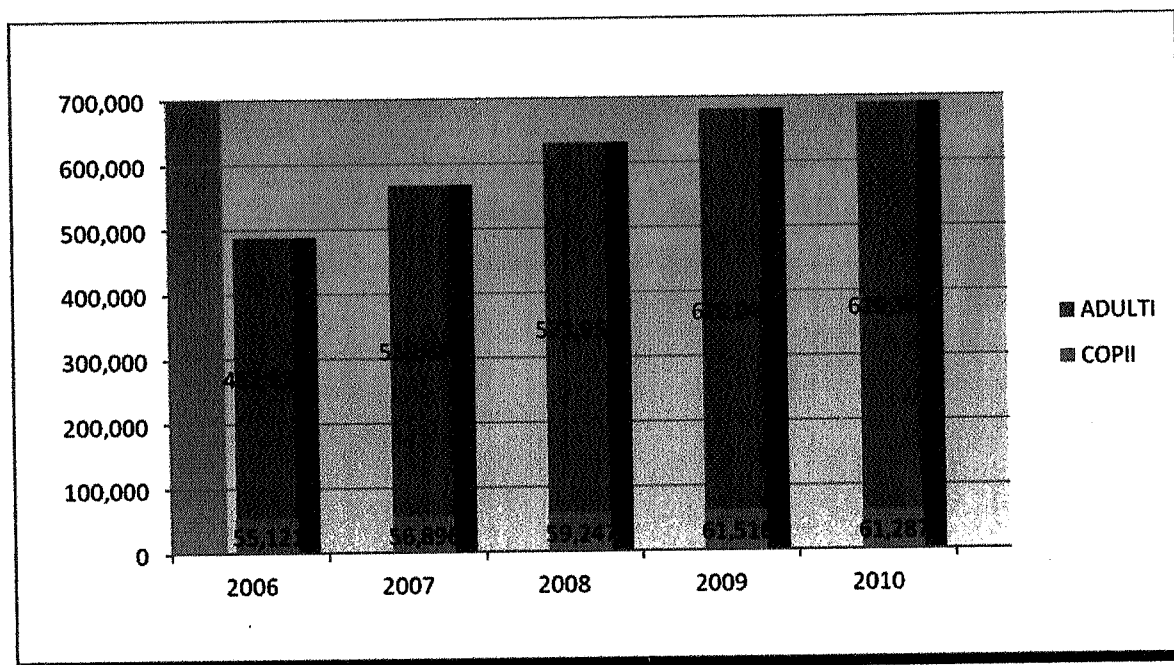

În structură, la data de 31 decembrie 2010, din numărul total al persoanelor cu handicap, 61.287 erau copii și 628.393 erau adulți.

Evoluția în structură a numărului de persoane cu handicap în perioada 2006 – 2010

Nr. Crt.	AN	2006	2007	2008	2009	2010
1	NUMĂR TOTAL din care:	488.054	567.542	631.199	681.558	689.680
1.1	COPII	55.121	56.896	59.247	61.516	61.287
1.2	ADULȚI	432.933	510.646	571.952	620.042	628.393

Comparativ cu anul 2006, în anul 2010, atât în rândul copiilor cât și al adulților, se constată o creștere a numărului de persoane cu handicap.

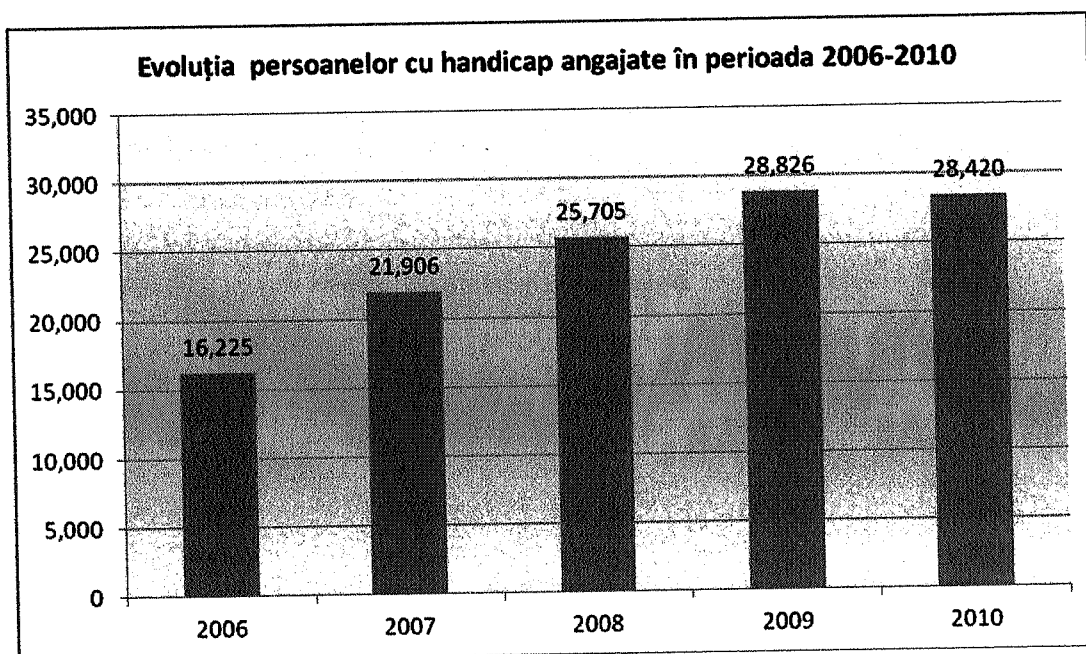
Ponderea persoanelor cu handicap în totalul populației României, la finele anului 2010 a fost de 3,21 %, comparativ cu anul 2006 când ponderea acestora era de 2,25%.

**Evoluția ratei persoanelor cu handicap în totalul populației României
în perioada 2006 - 2010**

An	2006	2007	2008	2009	2010
Rata persoanelor cu handicap în totalul populației României	2,25%	2,63%	2,93%	3,17%	3.21%

Cu privire la numărul de persoane cu handicap angajate, din rândul persoanelor neinstituționalizate, se constată că acesta a crescut de la 16.225 persoane în anul 2006 la 28.826 persoane în anul 2009, înregistrându-se o ușoară scădere la finele anului 2010, când numărul acestora era de 28.420 persoane cu handicap angajate, astfel:

Persoane cu handicap	2006	2007	2008	2009	2010
Adulți din care:	432.933	510.646	571.952	620.042	628.393
- neinstituționalizați, din care:	415.802	493.910	554.760	602.951	611.390
- persoane cu handicap angajate	16.225	21.906	25.705	28.826	28.420

2. Cadrul legislativ adoptat în România privind protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap

Sistemul de protecție specială a persoanelor cu handicap este reglementat prin acte normative de baza - legi, ordonanțe, hotărâri de guvern - și acte normative din domeniul secundar, care conțin prevederi de natura metodologică.

Constituția României, revizuită în anul 2003, la art. 50 prevede că "Persoanele cu handicap se bucura de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor."

Pentru punerea în aplicare a acestor prevederi, începând cu anul 1992 Parlamentul a asigurat elaborarea unui cadru legislativ privind promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu handicap:

- *Legea nr. 53/1992 privind protecția specială a persoanelor handicapate;*
- *O.U.G. nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a*

persoanelor cu handicap, care reglementa măsurile pentru exercitarea drepturilor persoanelor cu handicap la un regim special de prevenire, de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială a acestei categorii de persoane, act normativ ce a funcționat până în anul 2006;

- H.G. nr. 1.175 din 29 septembrie 2005 privind *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*.

Odată cu formularea Strategiei Naționale 2006-2013, România ia parte la o nouă fază care urmărește o mai bună integrare a persoanelor cu dizabilități și un acces mai larg al acestora la ofertele de muncă.

Strategia Națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 - 2013 constituie platforma tuturor acțiunilor viitoare. *Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap* face parte din această strategie și reglementează și în prezent drepturile și obligațiile persoanelor cu handicap, acordate de către statul român în scopul integrării și incluziunii sociale a acestor persoane.

II. Sfera și abordarea auditului

Mandatul legal și perioada analizată

Analiza aspectelor prezentate în acest raport s-a inițiat și s-a desfășurat în temeiul prevederilor art. 4 alin. 3 și ale art. 40 din *Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, republicată, care prevăd că "*ori de câte ori este necesar Curtea de Conturi înaintează Parlamentului rapoarte în domeniile în care este competentă*".

De asemenea, au fost avute în vedere competența și atribuțiile Curții de Conturi potrivit cărora prin exercitarea funcției de control asupra modului de formare, de administrare și de întreținere a resurselor financiare ale statului, aceasta furnizează Parlamentului rapoarte privind utilizarea și administrarea resurselor în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

Perioada analizată a vizat intervalul 2006-2010, perioadă care face parte din intervalul de timp cuprins în *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*.

Contextul inițierii auditului

Auditul s-a inițiat la propunerea Președintelui Comitetului de Conducere EUROSAI, domnul Jacek Jezierski, având în vedere una dintre recomandările formulate la cel de al VII-lea Congres EUROSAI care privea organizarea unui audit

de cooperare cu tema *"Auditul programelor sociale pentru integrarea profesionala a persoanelor cu dizabilitati"*.

Analiza efectuata în cadrul auditului a avut ca raționament principal atenția pe care Curtea de Conturi o acordă domeniilor și activităților aflate în competența sa, a interesului față de modul de utilizare a resurselor financiare ale statului, în general, iar în cazul de față a modului de utilizare și gestionare a resurselor alocate protecției și integrării socioprofesionale a persoanelor cu handicap, precum și modul în care Guvernul, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap (devenită direcție generală în cadrul Ministerului Muncii) își desfășoară activitatea corelat cu obiectivele, atribuțiile și responsabilitățile legale pentru care au fost înființate.

Obiectivul general

Obiectivul general al auditului este *„Creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap”*, în conformitate cu *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*, aprobată prin H.G. nr.1175/2005.

Obiectivele specifice creșterii gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap, cuprinse în Strategie, se referă la:

- *sprijin timpuriu efectiv (inclusiv prin dezvoltarea sistemului educațional de la vârsta timpurie corelată cu nevoile identificate în vederea creșterii gradului de incluziune socială);*

- *implicarea angajatorilor ;*

- *îmbunătățirea sistemului educațional și de formare profesională ;*

- *îmbunătățirea serviciilor de sprijin în vederea angajării și crearea serviciilor de sprijin al persoanelor cu handicap la locul de muncă.*

Scopul auditului este de a evalua efectele implementării programelor pentru promovarea integrării în muncă a persoanelor cu handicap la nivelul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale și a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (A.N.O.F.M.), cât și utilizarea fondurilor alocate în acest sens.

De asemenea, auditul își propune să identifice zonele care au avut un grad redus de îndeplinire și să localizeze eventualele cauze care au generat neîndeplinirea obiectivelor stabilite.

Realizarea raportului

La realizarea raportului au fost utilizate proceduri specifice de examinare a documentelor, interviuri cu diverse persoane cu atribuții în domeniu, chestionare și constatări factice privind realitatea implementării proiectelor pe seama fondurilor publice nerambursabile acordate.

Concluziile raportului s-au formulat în urma sintetizării, analizării și interpretării probelor verbale, fizice și documentelor prezentate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap, Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap din cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale, precum și de către organizațiile neguvernamentale.

Destinatarii raportului

Raportul este destinat Parlamentului României, Guvernului României, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale - pentru informare. De asemenea, raportul cu datele și informațiile aferente perioadei 2006-2009 a fost transmis și Camerei Supreme de Conturi a Poloniei care a coordonat acțiunea comună inițiată de către Organizația Europeană a Instituțiilor Supreme de Audit (EUROSAI) cu tema *"Auditul programelor sociale pentru integrarea profesionala a persoanelor cu dizabilități"*.

III. Constatări

În România, autoritatea care activează în domeniul *integrării profesionale* a persoanelor cu handicap, în **orientarea, formarea profesională, ocuparea și angajarea în muncă a persoanelor cu handicap** este Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (M.M.F.P.S.) prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (A.N.O.F.M.) și prin Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap (A.N.P.H.), reorganizată în anul 2010 când a devenit Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap în cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale.

M.M.F.P.S., ca organ de specialitate al administrației publice centrale, coordonează și monitorizează implementarea politicilor și strategiilor sectoriale de dezvoltare în domeniul social, prin care sunt promovate drepturile familiei, copilului, persoanelor cu handicap, persoanelor vârstnice, victimelor violenței în familie, precum și ale grupurilor vulnerabile.

A.N.P.H., în perioada 2006 - iulie 2010, a funcționat ca organ de specialitate al administrației publice centrale, (instituție publică cu personalitate juridică, aflată în subordinea M.M.F.P.S.) cu atribuții în organizarea, coordonarea și control asupra realizării măsurilor de protecție specială a persoanelor cu handicap, elaborând politici, strategii și standarde în domeniul promovării drepturilor persoanelor cu handicap, asigurând monitorizarea și controlul respectării drepturilor persoanelor cu handicap.

Începând cu luna august 2010, potrivit OUG nr. 68/2010 privind unele măsuri de reorganizare a Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale și a activității

institutiilor aflate in subordinea, in coordonarea sau sub autoritatea sa, A.N.P.H a devenit Direcție Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap în cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecție Sociale.

A.N.O.F.M este o instituție publică cu personalitate juridică, aflată sub autoritatea M.M.F.P.S care, prin structurile sale teritoriale, oferă, în mod gratuit, servicii de informare, consiliere și orientare profesională, formare profesională, mediere, consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

Auditul a analizat programele/măsurile ce vizează creșterea ocupării forței de muncă a persoanelor cu handicap care intră în sfera de competență a celor două instituții: A.N.P.H și A.N.O.F.M.

De asemenea, s-a verificat și modul în care s-a respectat implementarea unor masuri din *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013 aprobată prin H.G. nr. 1.175/29.09.2005*, care constituie platforma tuturor acțiunilor viitoare și este dezvoltată și centrată pe persoana cu handicap, cetățean cu drepturi și obligații depline.

Auditul s-a efectuat *asupra programelor/măsurilor care vizează creșterea ocupării forței de muncă a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2010* la entitățile implicate în orientarea, formarea profesională, ocuparea și angajarea în muncă a persoanelor cu handicap, respectiv A.N.P.H (DGPPH) și A.N.O.F.M, rezultând următoarele aspecte:

A. Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap și Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap

A.N.P.H a intrat în aria de verificare deoarece se regăsește între instituțiile și autoritățile responsabile cu aducerea la îndeplinire a măsurilor din Planul de acțiune privind implementarea *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*. Această instituție elaborează politici, strategii și standarde în domeniul promovării drepturilor persoanelor cu handicap, asigurând monitorizarea și controlul respectării drepturilor persoanelor cu handicap.

Documentarea și culegerea datelor s-a efectuat la A.N.P.H și la locațiile unde se desfășoară activitățile pentru care organizațiile neguvernamentale (O.N.G) au primit finanțări din fonduri publice nerambursabile.

Auditul programelor/măsurilor care au vizat creșterea ocupării forței de muncă a persoanelor cu handicap **a vizat:**

a.1. evaluarea măsurilor privind creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap;

a.2. evaluarea proiectelor finanțate de către A.N.P.H în domeniul protecției persoanelor cu handicap și anume creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap, realizată în funcție de:

a.2.1. finanțarea proiectelor;

a.2.2. atribuirea contractelor;

a.2.3. implementarea proiectelor;

a.2.4. monitorizarea proiectelor.

a.1. Evaluarea măsurilor privind creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap

Factorul legislativ din România a fost favorabil prin măsurile protectoare impuse, menite să contribuie la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din rândul persoanelor cu handicap. În acest sens, agenții economici și instituțiile publice au obligativitatea de a angaja persoane cu handicap, în caz contrar putând opta fie pentru plata unei contribuții, fie pentru achiziționarea de produse sau servicii realizate din propria activitate a persoanelor cu handicap, la valoarea contribuției datorate pentru neîncadrarea numărului corespunzător de persoane cu handicap. De asemenea, agenții economici beneficiază de o serie de drepturi și de facilități prevăzute prin acte normative, în cazul încadrării persoanelor cu handicap.

Cu toate acestea, au fost constatate foarte puține situații în care agenții economici au optat pentru angajarea persoanelor cu handicap, motivat pe de o parte de faptul că specificul activității desfășurate nu permite încadrarea în muncă a acestora, iar pe de altă parte de faptul că deși angajatorii s-au adresat agențiilor județene pentru ocuparea forței de muncă cu oferte de locuri de muncă pentru această categorie de personal, nu s-a obținut un rezultat favorabil.

Măsurile implementate de către A.N.P.H (respectiv de către DGPPH) în perioada 2006-2010, pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap în cadrul Strategiei Naționale „*Șanse egale pentru persoanele cu handicap - către o societate fără discriminări*” s-au concretizat în special în finanțarea din fonduri publice, nerambursabile, a unor proiecte care au avut ca obiectiv principal înființarea/dezvoltarea de servicii sociale în domeniul persoanelor cu handicap: locuințe protejate, ateliere protejate, centre de instruire și perfecționare, centre respiro s.a.

Această măsură nu a dus la o creștere spectaculoasă a numărului de persoane cu handicap încadrate în muncă, însă scopul acestor proiecte a vizat în principal dezvoltarea de servicii care să conducă la sprijinirea integrării sociale a persoanelor

cu handicap, orientarea familiei în vederea obținerii tuturor drepturilor pentru persoana cu handicap.

a.2. Evaluarea proiectelor finanțate de A.N.P.H în domeniul protecției persoanelor cu handicap

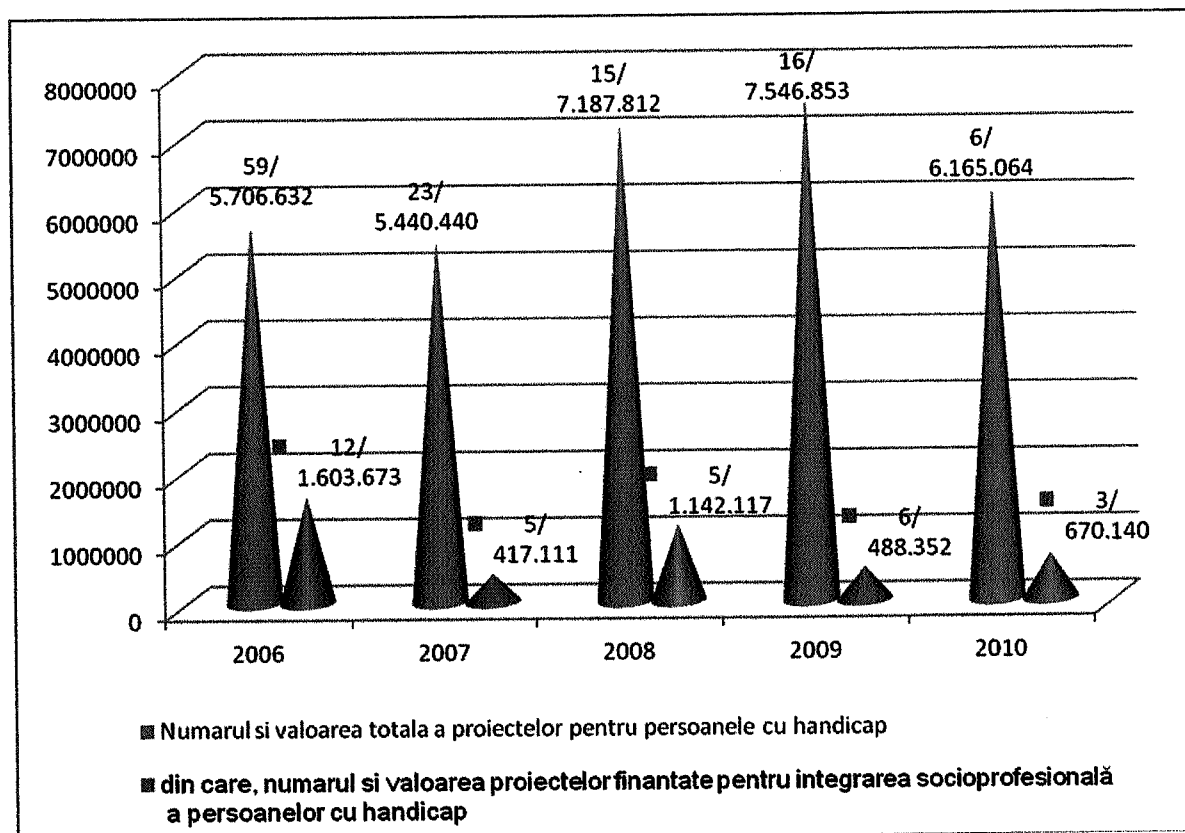
În perioada 2006-2010 au fost finanțate de către A.N.P.H și D.G.P.P.H, din fonduri publice, un număr total de **119** proiecte în valoare de **32.046.801 lei** (7.579.301 €). Dintre acestea, doar un număr de **31** de proiecte în valoare de **4.321.393 lei** (1.022.040 €), printre alte obiective propuse, au vizat și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap, ceea ce reprezintă 26 % din totalul proiectelor finanțate în această perioadă, respectiv 13,4 % din valoarea totală a proiectelor.

Aceste proiecte care au avut ca obiectiv pe lângă integrarea socioprofesională a persoanelor cu handicap și crearea de locuri de muncă pentru această categorie de persoane, au înregistrat o scădere în perioada 2006-2010, respectiv de la un număr de 12 proiecte implementate în anul 2006, la un număr de 3 proiecte implementate în anul 2010. În perioada 2007-2008 s-a implementat un număr constant de proiecte, respectiv câte 5 proiecte anual, așa după cum rezultă din tabelul de mai jos.

Proiecte finanțate din fonduri nerambursabile în perioada 2006-2010

-in lei-

Anul	Total valoare proiecte finantate, din care:		Total valoare proiecte privind integrarea socioprofesionala		Din care:			
					proiecte privind protectia sociala si integrarea socioprofesionala		Programe de Interes Național	
	Nr.	Valoare	Nr.	Valoare	Nr.	Valoare	Nr.	Valoare
2006	59	5.706.632	12	1.603.673	11	1.380.596	1	223.077
2007	23	5.440.440	5	417.111	5	417.111		-
2008	15	7.187.812	5	1.142.117	5	1.142.117		-
2009	16	7.546.853	6	488.352	6	488.352		-
2010	6	6.165.064	3	670.140	3	670.140		-
Total	119	32.046.801	31	4.321.393	30	4.098.316	1	223.077

Printre cauzele care au determinat scăderea numărului de proiecte implementate în domeniul integrării socioprofesionale a persoanelor cu handicap și crearea de noi locuri de muncă a fost și faptul că, în perioada 2006-2010, legislația aplicabilă în domeniul finanțării nerambursabile a proiectelor a suferit modificări și completări succesive. Principalele aspecte care au constituit obiectul acestor modificări au fost criteriile de calificare și selecție în scopul demonstrării potențialului tehnic, financiar și managerial al solicitantului de finanțare nerambursabilă.

Astfel, în anul 2009 în *Metodologia de atribuire a proiectelor finanțate din fonduri publice destinate persoanelor cu handicap*, s-au schimbat condițiile financiare privind contribuția în natură sau echivalentul bănesc a acesteia și s-a introdus obligativitatea asigurării cotei de contribuții exclusiv în bani, în sarcina organizației neguvernamentale care a depus documentația de atribuire a proiectului.

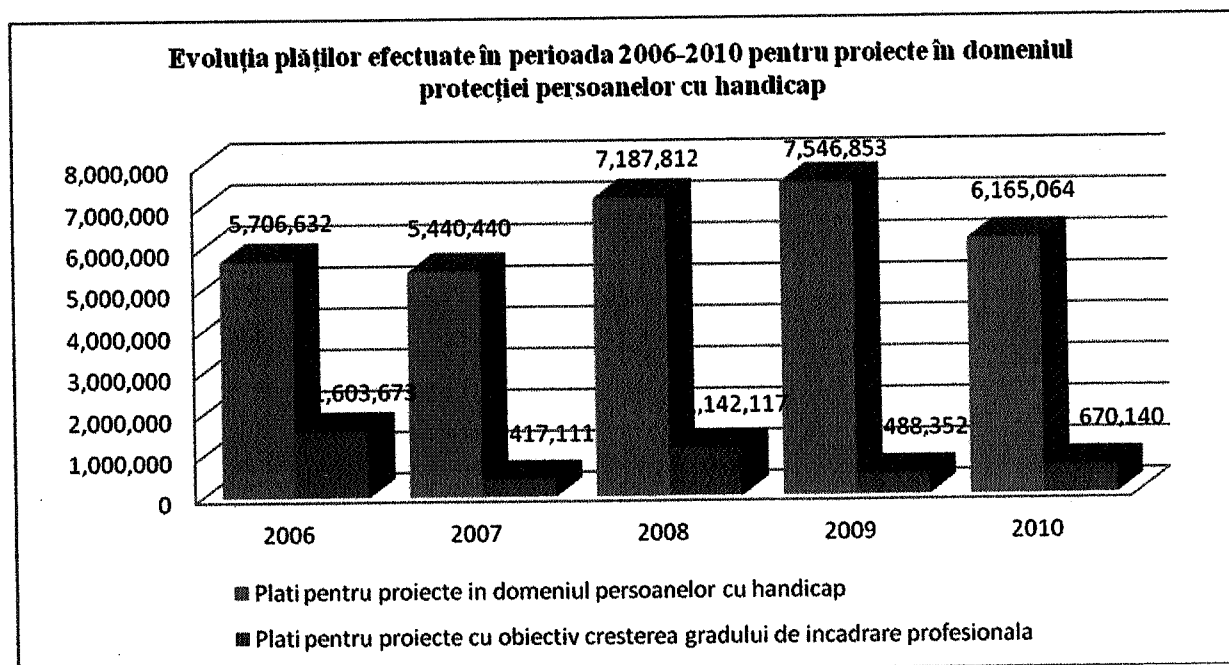
Cu privire la asigurarea sustenabilității, multe dintre proiecte au fost slab fundamentate, fapt ce a condus la respingerea acestora.

De asemenea, în anul 2010 prin condițiile de atribuire a proiectelor a fost impusă și o perioadă de sustenabilitate mai mare, fiind declarate câștigătoare doar proiectele ai căror solicitanți au demonstrat că dețin capacitatea tehnică și financiară, care să conducă la respectarea prevederilor contractuale.

Deși aceste schimbări în modalitatea de atribuire a proiectelor se impuneau, punerea lor în aplicare a scos în evidență capacitatea slabă a potențialului tehnic,

financiar și managerial al solicitanților de finanțare nerambursabilă, deoarece mulți dintre aceștia nu au îndeplinit criteriile de calificare.

Plățile efectuate de către Agenția Națională pentru Persoanele cu Handicap în perioada 2006-2010, pentru proiectele care au avut printre obiectivele propuse, și creșterea gradului de încadrare în munca a persoanelor cu handicap, au înregistrat, de asemenea, o scădere, respectiv de la 1.603.673 lei (echivalent 379.280 €) în anul 2006, la 670.140 lei (echivalent 158.493 €) în anul 2010.

Constatări reținute cu privire la evaluarea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile de către A.N.P.H, în domeniul protecției persoanelor cu handicap:

a.2.1. finanțarea proiectelor

Nu a existat o fundamentare analitică din partea A.N.P.H, a propunerilor bugetare transmise Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale pentru proiectele privind integrarea socioprofesională a persoanelor cu handicap, fiind prevăzută o sumă globală pe total an, contrar prevederilor cuprinse în Capitolul IV din H.G. nr.1175/2005 privind aprobarea *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013* conform căreia „implementarea măsurilor stabilite în cadrul strategiei presupune un proces de planificare multianuala bazat pe obiectivele generale și nevoile locale, precum și pe resursele materiale, financiare și umane disponibile”.

- Fundamentarea sumelor nu s-a realizat în funcție de măsurile propuse a fi realizate distinct pe cele trei obiective din *Strategia națională pentru protecția,*

integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013, respectiv:

- 1. promovare integrării sociale a persoanelor cu handicap ca cetățeni activi în măsură de a-și controla viața;*
- 2. acordarea de sprijin pentru familiile care au în componență persoane cu handicap;*
- 3. creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap.*

În concluzie, fundamentarea sumelor necesare nu s-a făcut în baza necesităților locale, precum și pe baza resursele materiale, financiare și umane disponibile, elemente pe care A.N.P.H trebuia să le aibă în vedere conform prevederilor cuprinse în *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013.*

a.2.2. atribuirea contractelor

În vederea atribuirii contractelor, au fost elaborate, înaintea fiecărei sesiuni de selectare a proiectelor în domeniul protecției, integrării și incluziunii sociale a persoanelor cu handicap, următoarele norme:

- *Metodologia de selectare și finanțare a proiectelor;*
- *Documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerii de proiect în domeniul protecției persoanelor cu handicap pentru anii 2006-2009.*

Aceste norme au fost aprobate doar prin ordine ale președintelui A.N.P.H, în temeiul prevederilor art. 99 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

În mod nejustificat, în anul 2006, unele prevederi cuprinse în normele aprobate prin ordinele președintelui A.N.P.H. privesc și alte domenii ale protecției sociale, precum și alte categorii de persoane decât cele cu handicap, respectiv copii, vârstnici, persoane în dificultate. De asemenea, referitor la criteriile de atribuire a proiectelor, în aceste norme nu se face precizarea că pot participa la selecția de proiecte numai persoanele juridice care desfășoară activități în domeniul protecției speciale și integrării socioprofesionale a persoanelor adulte cu handicap.

Nici prin ordinele președintelui A.N.P.H emise în anul 2008, pentru aprobarea *Metodologiei de evaluare a proiectelor și a criteriilor pe baza cărora se efectuează selecția proiectelor în domeniul protecției, integrării și incluziunii sociale a persoanelor cu handicap și documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerii de proiect aprobate,* nu s-a stabilit cu claritate obligativitatea că persoanele juridice care participă la selecția de proiecte finanțate din fonduri publice nerambursabile, să desfășoare efectiv activități în domeniul protecției persoanelor cu handicap, așa după cum se prevede la art. 55 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 448/2006.

Datorită acestor reglementări laconice cuprinse în normele,metodologiile aprobate prin Ordine ale presedintelui A.N.P.H, în cadrul proiectelor verificate, s-a constatat că pentru un număr de 8 proiecte admise la finanțare de către A.N.P.H au fost încheiate contracte de finanțare cu diverși executanți, deși aceștia nu au îndeplinit condițiile din punct de vedere al eligibilității și nici din punct de vedere al realizării obiectivelor înscrise în propunerile de proiect. Aceasta a avut drept consecință efectuarea unor plăți nelegale pe seama surselor bugetare nerambursabile, în sumă totală de 1.365.833 lei, din care suma de 828.998 lei în anul 2006 și suma de 536.835 lei în anul 2008.

Exemplificăm în acest sens: Asociația Kelsen Baia-Mare, Fundația Pro Armonia-Focșani și Fundația Creștină Diakonia la care, în urma analizării modului de atribuire a contractelor de finanțare și a efectuării plăților, au fost constatate următoarele:

- atribuirea de contracte de finantare nerambursabila solicitantilor deși acestia nu indeplineau cerintele minime de eligibilitate referitoare la desfasurarea de activitati in domeniul protectiei speciale si integrarea socioprofesionala a persoanelor cu handicap;

- acceptarea ca in bugetul proiectului sa fie incluse cheltuieli privind achizitia de terenuri, desi aceasta reprezenta o cheltuiala neeligibila ;

- admiterea la finantare a proiectelor in conditiile in care aportul in natura al solicitantului il reprezenta valoarea contabila a unui imobil acordat in folosinta gratuita de catre primarie, primăria fiind de fapt si de drept proprietara activului;

- finantarea nelegala a unor proiecte, in conditiile in care aportul aplicantilor nu reprezenta cel putin cunsumul procentual prevazut in actele normative proprii (singur sau impreuna cu partenerii);

- lipsa documentelor legal eliberate care să ateste calitatea de furnizor de servicii sociale la data când a avut loc selectia de proiecte;

- lipsa experientei necesare in domeniul protectiei speciale si integrarea socioprofesionala a persoanelor cu handicap a solicitantului, dovedită prin mentiunile din statut cu privire la obiectul de activitate si anume: protecție și asistență a persoanelor cu handicap;

- lipsa datelor si informatiilor care sa justifice suma inscrisa in bugetul proiectelor;

- lipsa unor documente obligatorii impuse prin Documentatiile aprobate prin ordinul presedintelui A.N.P.H;

- lipsa documentelor care sa justifice că lucrările existente deja in locatia unde urma sa se implementeze proiectul, au fost suportate din contribuția proprie a solicitantului (deci este proprietar pe acestea) si care era stadiul acestor lucrări la data depunerii propunerii de proiect;

- finantarea din fonduri publice nerambursabile, a unor proiecte propuse de organizatii neguvernamentale, in care contributia financiara a aplicantilor a constat in cuantificarea muncii prestate de catre voluntari.

În concluzie, s-au identificat situații în care printr-un management neadecvat al A.N.P.H. nu a fost utilizată eficient finanțarea proiectelor destinate protecției, integrării și incluziunii sociale a persoanelor cu handicap.

De asemenea, se reține că în această perioadă, managementul instituției nu a fost preocupat pentru dirijarea surselor primite și către finanțarea proiectelor care vizează, cu prioritate, crearea de locuri de muncă pentru persoanele cu handicap.

a.2.3. implementarea proiectelor

Auditul a reținut că au existat situații în care, pentru sumele solicitate la plată, executanții nu au prezentat documente prin care să justifice că operațiunile efectuate respectă criteriile de eligibilitate stipulate prin actele normative proprii.

În cadrul proiectelor cuprinse în verificare, s-a reținut ca nerespectarea unor condiții financiare prevăzute în proiectele admise la finanțare și a prevederilor din contractele de finanțare nerambursabile, a avut drept consecință efectuarea de plăți nelegale din fonduri publice, în suma totală de 113.541 lei, în anii 2007 și 2008.

Plățile nelegale care s-au efectuat de A.N.P.H., către organizațiile neguvernamentale au reprezentat:

- costuri neeligibile privind plata unor colaboratori la un nivel mai mare decât salariul minim pe economie, așa după cum s-a stabilit prin actele normative proprii aprobate prin ordin al prezidentului A.N.P.H. („*Documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerilor de proiect*”);
- costuri neeligibile de natura cheltuielilor de protocol și a unor cheltuieli administrative ce nu erau aferente proiectului de finanțare aprobat;
- acceptarea la decontare a unor articole de cheltuieli pe o structură de costuri mai mare decât cele stabilite obligatoriu prin „*Documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerii de proiect*”, aprobată prin ordin al prezidentului A.N.P.H.;
- achiziții de bunuri fără a avea prevedere bugetară prin propunerea financiară a proiectului, anexa a contractului de finanțare;
- plăți aferente unor lucrări de construcție, deși autorizația de construcție nu era eliberată pe numele beneficiarului proiectului.

Totodată, la nivelul A.N.P.H., ca instituție cu atribuții în implementarea proiectelor, nu s-au stabilit indicatori de rezultat, nefiind prezentate documente din care să rezulte indicatorii obținuți pe parcursul derulării proiectelor și la finalul implementării acestora.

a.2.4. monitorizarea proiectelor

La nivelul A.N.P.H. activitatea de monitorizare a proiectelor pe parcursul derulării lor, vizează două etape :

-*etapa de implementare a proiectelor*, care cuprinde activitatile realizate in anul in care s-a efectuat finantarea ;

-*etapa de postimplementare*, care cuprinde activitatile pe toata durata in care beneficiarul finantarii are obligatia de a asigura sustenabilitatea proiectului.

Scopul monitorizarii il reprezinta verificarea conformitatii activitatilor derulate de catre beneficiarii contractelor de finantare nerambursabila, cu indicatorii prestabiliti prin proiectele admise la finantare de catre A.N.P.H.

Actiunile de monitorizare, membrii echipei de monitorizare, rapoartele de monitorizare pentru proiectele in domeniul protectiei speciale si integrarii socio-profesionale a persoanelor cu handicap finantate in perioada 2006-2010, au fost aprobate de catre presedintele/vicepresedintele A.N.P.H.

Auditul a scos in evidenta faptul ca in unele cazuri exista indicii privind caracterul formal al monitorizarii efectuate de catre ANPH, urmare a unor neconcordanțe și a necorelării datelor consemnate în fișele întocmite ca urmare a vizitelor de monitorizare efectuate în perioada de implementare și de sustenabilitate a proiectelor. De asemenea, fișele întocmite cu ocazia vizitelor de monitorizare nu sunt completate cu cerințele stabilite prin proiect, astfel încât concluziile desprinse din analiza acestora, să contribuie la realizarea scopului acțiunii de monitorizare.

O metodologie a activitatii de monitorizare a proiectelor a fost stabilita abia in anul 2009, aprobata prin Ordinul presedintelui A.N.P.H nr.369/2009.

Metodologia a stabilit: domeniul de aplicare, modalitatea de realizare, instrumentele de lucru, etapele monitorizarii, resursele, drepturi si obligatii, tipizatul fișei cadru de monitorizare.

Pe întreaga perioadă analizată (2006-2010), auditul a scos în evidență că nu în toate cazurile au fost efectuate vizite de monitorizare în perioada de postimplementare, perioadă în care beneficiarul finanțării are obligația de a asigura sustenabilitatea proiectului.

De asemenea, nu au fost precizati indicatori unitari, cuantificabili, cu caracter obligatoriu care sa exprime eficienta si eficacitatea proiectelor admise la finantare din fonduri publice nerambursabile, implementate in această perioadă.

Nici prin metodologia elaboartă de către instituție, nici prin contractele de finanțare, nu au fost stabilite cerinte clare, cu privire la: termene de raportare; responsabilitati ale beneficiarilor de proiect; penalitati s-au alte sanctiuni pentru situatiile in care nu se asigura sustenabilitatea proiectelor, dupa implementarea acestora.

➤ **Rezultatele înregistrate prin susținerea financiară de către A.N.P.H a proiectelor din cadrul programelor pentru integrarea profesionala a persoanelor cu dizabilități au fost analizate de echipa de auditori pe trei paliere:**

- **beneficiari directi;**
- **serviciile sociale nou infiintate/ dezvoltate;**
- **angajarea in munca al persoanelor cu handicap.**

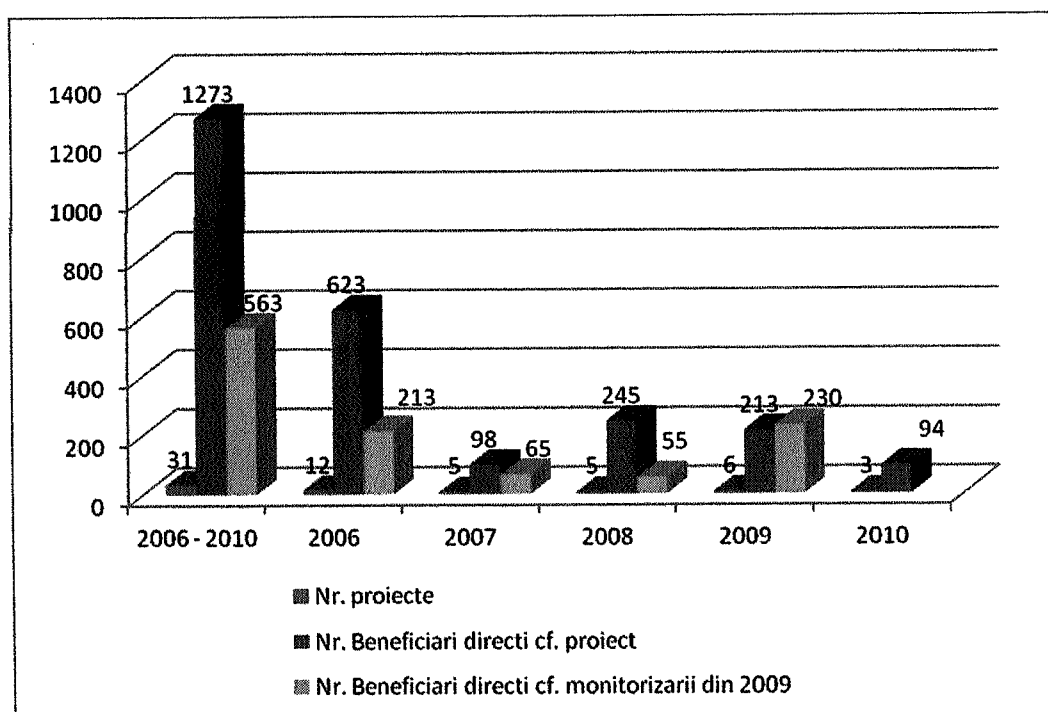
Precizam că, potrivit legislației în vigoare, **perioada minima de sustenabilitate** a proiectelor este de **trei ani** de la finalizarea implementării proiectului. Prin urmare, în perioada 2007-2009, toate serviciile sociale nou înființate/dezvoltate aferente proiectelor pentru integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități finanțate anterior de către A.N.P.H se aflau în interiorul acestui termen.

Pentru proiectele finanțate în anul 2009 termenul de sustenabilitate a început în anul 2010, iar pentru cele finanțate în anul 2010 acest termen curge din anul 2011.

Evoluția beneficiarilor direcți, conform propunerilor din proiectele de finanțare și a monitorizării

Anul	Suma platita	Nr. proiecte	Beneficiari direcți conform proiect	Beneficiari direcți cf. monitorizare din 2009	Beneficiari direcți cf. monitorizării din 2010
2006	1.603.673	12	623	213	-
2007	417.111	5	98	65	6
2008	1.142.117	5	245	55	-
2009	488.352	6	213	230	50
2010	670.140	3	94	x)	-
TOTAL	3.651.253	31	1.273	563	56^{xx)}

xx) Proiectele derulate în anul 2010 urmează a se monitoriza pe parcursul anului 2011, ocazie cu care se pot face aprecieri cu privire la respectarea numărului de beneficiari direcți stabiliți prin propunerile de proiect.

- Conform propunerilor din proiectele de finanțare, prin derularea în perioada 2006-2010 a proiectelor vizând integrarea socioprofesională a persoanelor cu handicap și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, urma a se înregistra un număr de 1.273 persoane cu dizabilitati ca **beneficiari direcți**. Urmare a monitorizărilor efectuate în anul 2009, rezultă însă că numărul beneficiarilor direcți ai acestor proiecte de finanțare erau de numai 563 persoane, ceea ce reprezintă doar 44,2% din totalul beneficiarilor direcți propuși inițial prin proiect.

Daca pentru anul de implementare, gradul de indeplinire al indicatorilor stabiliti in propunerile proiectelor inclusiv pentru beneficiarii directi era o conditie de acordare a finanțării, in perioada de sustenabilitate nu mai sunt impuse de către ANPH, conditii clare cu privire la menținerea numărului de beneficiari direcți de către organizațiile neguvernamentale care au implementat proiectul. A.N.P.H s-a limitat doar la stipularea prevederilor conform cărora, trebuie asigurata numai functionarea serviciilor sociale fara, stabilirea unor cerinte cuantificabile pentru păstrarea numărului de beneficiari directi. *De mentionat este faptul ca in perioada de sustenabilitate, finantarea proiectelor trebuie asigurata numai de către organizațiile neguvernamentale si parteneri (daca a existat aceasta situatie).*

Prin urmare, datorită modului defectuos de lucru al acestei instituții, nu au fost stabilite niciun fel de cerințe sau măsuri coercitive pentru situațiile în care beneficiarii de proiecte cu finantare nerambursabila, nu mențin numărul de beneficiari direcți prevazuti initial. Acest fapt a determinat scaderea substantiala a rezultatelor proiectelor, ca numar de beneficiari directi, cuantificabili.

Printre cauzele care au condus la nementinerea/modificarea numărului de beneficiari direcți în perioada de sustenabilitate a proiectelor o constituie și faptul că prin metodologiile și normele emise de către ANPH (aprobate prin ordin al președintelui), nu au fost formulate clar cerințe referitoare atât la modul de evidență/raportare al beneficiarilor direcți/indirecți persoane cu dizabilități, în perioada de implementare și sustenabilitate a proiectelor, cât și la cuantificarea indicatorilor de rezultat.

Deși numărul beneficiarilor direcți nu s-a menținut conform propunerilor de proiect, ANPH nu și-a stabilit prin această legislație secundară niciun fel de constrângeri pentru executanții proiectelor, în cazul în care numărul persoanelor cu handicap, beneficiari direcți, se reduce în perioada de sustenabilitate a proiectelor finanțate din fonduri publice.

- Din informațiile cuprinse în fișele de monitorizare, rezultă că la sfârșitul anului 2009, toate serviciile sociale nou înființate sau dezvoltate, conform proiectelor de finanțare, **funcționau**, consemnându-se doar faptul că implementarea proiectelor a avut un efect pozitiv.

- Numărul persoanelor angajate in munca la finele anului 2010 a fost de numai 25 persoane din totalul de 31 proiecte implementate in perioada 2006-2010. Se reține însă că niciunul dintre proiectele finanțate nu a avut ca obiectiv

exclusiv creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoane cu handicap, ci au vizat protecția, integrarea și incluziunea socială a acestora.

In concluzie, s-a constatat ca măsurile implementate prin proiectele finanțate din fonduri publice nerambursabile, în cadrul programelor pentru integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități, au reprezentat numai o investiție în înființarea și dezvoltarea serviciilor sociale și în resursa umană și nu s-au concretizat în creșterea gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoane cu handicap.

B. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (A.N.O.F.M)

A.N.O.F.M a intrat în aria de verificare deoarece această entitate se regăsește printre instituțiile și autoritățile responsabile cu aducerea la îndeplinire a măsurilor din Planul de acțiune privind implementarea *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013* „Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”, aprobată de Guvernul României prin Hotărârea nr.1.175/2005.

Documentarea și culegerea datelor s-a efectuat la A.N.O.F.M și la 20 de agenții teritoriale subordonate.

Auditul programelor/măsurilor care au vizat creșterea ocupării forței de muncă a persoanelor cu handicap a cuprins evaluarea:

b.1. realizării măsurilor pentru stimularea ocupării forței de muncă pentru persoanele cu handicap;

b.2. - funcționării centrelor pilot de informare și consiliere pentru persoane cu handicap, înființate în baza unui împrumut acordat României de către Banca Mondială;

b.3. - realizării planului de acțiune privind implementarea Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013, „Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”.

Din analiza efectuată s-au desprins următoarele concluzii:

b.1. Măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă s-au adresat atât persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și angajatorilor și sunt realizate prin servicii specializate, furnizate de către agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă sau de către alți furnizori de servicii din sectorul public sau privat.

Măsurile pentru stimularea ocupării forței de muncă vizează:

➤ creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă care se realizează de către A.N.O.F.M, în principal, prin:

- medierea muncii;
- formarea profesională;
- informarea și consilierea profesională;
- completarea veniturilor salariale ale angajaților;
- stimularea mobilității forței de muncă;
- consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri.

➤ stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor și crearea de noi locuri de muncă, măsură care se realizează în principal prin:

- subvenționarea locurilor de munca;
- acordarea de credite în condiții avantajoase în vederea creării de noi locuri de munca;
- acordarea unor facilități.

Aceste măsuri menite să stimuleze ocuparea forței de muncă s-au adresat tuturor persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv persoanelor cu handicap.

În perioada 2006-2010, evoluția numărului de persoane adulte cu handicap înregistrate la A.N.O.F.M comparativ cu numărul total al persoanelor cu handicap, aflate în căutarea unui loc de muncă se prezintă după cum urmează:

Persoane cu handicap	2006	2007	2008	2009	2010
Număr total al persoanelor adulte cu handicap, din care:	432.933	510.646	571.952	620.042	628.393
- neinstituționalizați, din care:	415.802	493.910	554.760	602.951	611.390
- numărul persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă înregistrate la ANOFM	*	1.693**	4.793***	4.971***	6.867***
-procentul persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă raportat la numărul total al persoanelor adulte cu handicap (%)		0,33	0,83	0,80%	1,09%

*Nu există evidență

**Reprezintă numărul persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă prin înregistrarea la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau, după caz, reședința la data de 31.12.2007;

***Reprezintă: numărul persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă prin înregistrarea la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își are domiciliul/an precedent + intrări/an curent

Așa după cum rezultă din datele prezentate, persoanele cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă au reprezentat pe întregul interval analizat un procent extrem de redus, variind de la 0,33% în anul 2006 la 1,09% în anul 2010.

Situația persoanelor cu handicap angajate ca urmare a derulării, în perioada 2006-2010, a programelor de ocupare a forței de muncă de către A.N.O.F.M se prezintă astfel:

Nr crt	Tipuri de măsuri	Anul				
		2006	2007	2008	2009	2010
	Total Program: Persoane cu handicap ocupate*	775	1.072	1.061	582	718
a) Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă						
1	Încadrarea prin acordarea serviciilor de mediere	529	769	732	389	490
2	Încadrarea prin organizarea cursurilor de formare profesională	9	27	9	14	13
3	Încadrarea ca urmare a acordării serviciilor de informare și consiliere profesională	113	176	227	162	149
4	Ocuparea forței de muncă prin acordarea de alocații pentru șomerii care se încadrează înainte de expirarea șomajului	11	56	39	26	30
5	Absolvenți beneficiari de prima de încadrare	7	5	9	5	13
6	Încadrarea prin stimularea mobilității forței de muncă	1	2	2	1	-
7	Încadrarea prin acordarea de servicii de consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri, alte măsuri active	-	-	-	-	-
b) Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor și crearea de noi locuri de muncă						
8	Subvenționarea locurilor de muncă prin:	235	342	348	117	233
8.1	Încadrarea prin ocuparea temporară a forței de muncă în lucrări publice de interes comunitar	17	36	25	10	3
8.2	Încadrarea absolvenților din instituții de învățământ, prin subvenționarea locului de muncă	19	16	31	8	7
8.3	Încadrarea persoanelor cu handicap, prin subvenționarea locului de muncă	186	286	285	94	218
8.4	Încadrarea șomerilor peste 45 de ani sau șomeri părinți unici susținători ai familiilor monoparentale, prin subvenționarea locului de muncă	3	-	1	2	1
8.5	Încadrarea prin încheierea de contracte de solidaritate, în baza Legii nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale	10	4	6	3	4

*În evidențierea realizărilor Programului național pentru ocuparea forței de muncă pentru persoanele cu handicap prezentate în tabelul de mai sus s-a avut în vedere principiul potrivit căruia dacă o persoană a beneficiat de mai multe măsuri active, ea a fost înregistrată la fiecare măsură activă de care a beneficiat. (ex: dacă a beneficiat de servicii de mediere și cursuri de formare profesională, a fost trecut ca încadrată și la mediere și la cursuri de formare profesională, deoarece, ca urmare a beneficiilor de servicii de mediere aceasta s-a înscris la cursuri de formare profesională și a fost încadrată în urma absolvirii acestor cursuri).

Din punct de vedere al eficienței la angajare s-a constatat că numai un număr de trei tipuri de măsuri adoptate de către A.N.O.F.M au fost semnificative în ceea ce privește numărul persoanelor cu handicap încadrate în perioada 2006 -2010 și anume:

- acordarea serviciilor de mediere;
- acordarea serviciilor de informare și consiliere profesională;
- încadrarea persoanelor cu handicap, prin subvenționarea locului de muncă.

- Auditul a scos în evidență faptul că la nivelul instituției nu se analizează periodic necesitatea și oportunitatea menținerii unor tipuri de măsuri în funcție de evoluția și cerințele pieței muncii.

- A.N.O.F.M nu calculează distinct rata șomajului pentru persoanele cu handicap, neavând date referitoare la populația activă din cadrul populației persoanelor cu handicap. Prin intermediul agențiilor teritoriale și a centrelor de consiliere, dispune însă de un sistem de raportare care cuprinde date referitoare la numărul de persoane cu handicap consiliate, cuprinse la cursuri și angajate.

- De asemenea, A.N.O.F.M nu evidențiază distinct cheltuielile efectuate pentru încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, aferente măsurilor adoptate, pentru a putea evalua efortul financiar al instituției privind încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap.

b.2. Evaluarea implementării și funcționării centrelor pilot pentru servicii de ocupare a forței de muncă destinate persoanelor cu handicap, denumite „centre de informare și consiliere pentru persoane cu handicap” în cadrul proiectului *“Servicii de consiliere pentru persoanele cu handicap”*

Acest proiect s-a derulat în baza unui împrumut în valoare de 513.511 USD acordat României de către Banca Mondială (4616-Ro) și s-a desfășurat în perioada 2004 - 2008.

Scopul general al proiectului a fost acela de a spori șansele de ocupare ale persoanelor cu handicap din România prin valorificarea abilităților, experiențelor și cunoștințelor fiecărei persoane asistate, vizând o modificare a atitudinii societății în general și a reprezentanților ei (instituții, angajatori), cu privire la integrarea sau reintegrarea socioprofesională a persoanelor cu handicap.

Proiectul cuprinde, printre alte obiective și *dezvoltarea de centre pilot pentru servicii destinate persoanelor cu handicap, denumite „centre de informare și consiliere pentru persoane cu dizabilități”*.

Implementarea proiectului a presupus:

- evaluarea spațiilor;
- accesibilizarea spațiilor;
- organizarea de stagii de instruire și a unui seminar de evaluare;
- dotarea celor 9 centre pilot cu echipamente tehnice;
- dezvoltarea, la nivel local, a unor rețele de colaborare;

- acordarea de asistență tehnică consilierilor și agenților de mediere;
- alcătuirea unei rețele de voluntari din cadrul unor ONG-uri de profil;
- elaborarea proiectului de Standard Ocupațional pentru interpretul de limbaj mimico-gestual;
- **organizarea cursului de interpret în limbaj mimico-gestual;**
- **semnarea unui Acord de parteneriat între Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și Asociația Româno-Germană „Proiect Rumänienhilfe Alsterdorf,”** prin care s-a urmărit îmbunătățirea integrării durabile a persoanelor cu handicap pe piața liberă a muncii. Aceasta asociație a susținut și îndrumat activitățile centrelor de informare și consiliere pentru persoane cu dizabilități prin organizarea unor vizite de lucru, (efectuate în perioada 2008-2009) menite să stabilească punctele tari și punctele slabe, oportunitățile de dezvoltare, precum și riscurile. Printre recomandările formulate de către Asociația Româno-Germană Proiect Rumänienhilfe Alsterdorf urmare acestor vizite, se afla și aceea de a obține o bază de date care să cuprindă persoanele cu handicap apte de muncă aflate în evidența acestora, bază de date care nu a fost însă realizată;
- emiterea materialelor publicitare pentru desfășurarea **campaniei media**, asupra:
 - *abilităților persoanelor cu handicap;*
 - *drepturilor fundamentale ale acestora;*
- crearea unui spațiu de dialog între persoanele cu handicap și specialiști sub forma unui blog www.potcepotisitu.ro accesibil și de pe site-ul A.N.O.F.M;
- participarea la un număr de 8 acțiuni ale campaniei naționale de informare și conștientizare a opiniei publice cu privire la persoanele cu handicap;
- **înființarea a 11 centre noi de consiliere pentru persoanele cu handicap;**
- dotarea celor 11 centre noi cu mobilier, echipamente I.T și echipamente asistive;
- achiziționarea unui pachet de servicii de blended learning, constând în:
 - realizarea unei **platforme de e-learning;**
 - furnizarea serviciilor de formare a personalului din aceste centre.

Analiza cu privire la implementarea și funcționarea proiectului „*Servicii de consiliere pentru persoanele cu handicap - centre de informare și consiliere pentru persoanele cu handicap*” a evidențiat următoarele:

b.2.1. alegerea justă a locației centrelor

Amplasarea celor 20 de centre pilot, care funcționează în cadrul agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, nu a fost realizată în urma unei analize prealabile în vederea alegerii juste a locațiilor, în funcție de anumite criterii, deși acestea fuseseră definite în cadrul proiectului, astfel încât numărul persoanelor cu handicap neinstituționalizate apte de muncă să fie cât mai mare.

b.2.2. organizarea unor cursuri de interpret în limbaj mimico-gestual pentru personalul în cadrul centrului de informare și consiliere pentru persoane cu handicap

Personalul pregătit să ofere servicii în cadrul centrului de informare și consiliere pentru persoane cu handicap alocă foarte puțin timp activităților specifice acestora având în continuare și alte atribuții de serviciu prin fișa postului, deși în toată perioada supusă analizei s-a manifestat în permanență nevoia prestării serviciilor respective exclusiv în favoarea acestei categorii defavorizate pe piața muncii.

b.2.3. realizarea campaniei media care se adresează angajatorilor și persoanelor cu handicap

A.N.O.F.M. nu a urmărit folosirea și distribuirea materialelor achiziționate (broșuri, pliante, mape personalizate, materiale publicitare), instituția limitându-se numai la predarea acestor materiale către agențiile teritoriale de ocupare a forțelor de muncă.

Efectele campaniei asupra angajatorilor au fost nesemnificative, având în vedere că numărul persoanelor adulte angajate prin centrele de consiliere s-a diminuat în perioada 2007-2010, respectiv de la 365 persoane angajate la 298 persoane angajate în anul 2010

b.2.4. accesul la platforma informatică e-learning pentru formarea la distanță, a consilierilor de orientare în carieră din cadrul centrelor de consiliere pentru persoanele cu handicap

Din cei 43 de utilizatori autorizați ai platformei e-learning, un număr de 2 utilizatori nu au accesat niciodată site-ul, iar restul utilizatorilor nu l-au accesat de peste un an.

De asemenea, nu au fost atribuite adrese de e-mail și altor angajați, inclusiv în locul celor care au participat la cursul de prezentare a platformei e-learning dar nu mai lucrează în sistem.

S-a concluzionat astfel că platforma informatică e-learning nu și-a atins scopul pentru care a fost realizată și anume:

- îmbunătățirea competențelor de lucru a personalului din cadrul centrelor de consiliere prin intermediul studierii unora dintre modulele de curs publicate pe platformă (legislația privind persoanele cu handicap, metode de consiliere eficientă a persoanelor cu handicap, conștientizarea problematicei acestora etc.);
- sporirea nivelului de conștientizare privind nevoile persoanelor cu handicap;
- promovarea platformei e-learning ca resursă în activitatea consilierilor;
- îmbunătățirea relațiilor de colaborare profesională între consilierii din centrele participante, în vederea optimizării serviciilor oferite persoanelor cu handicap.

b.2.5. Evaluarea funcționării centrelor de informare și consiliere pentru persoanele cu handicap prin prisma rezultatelor obținute

Înființarea centrelor de consiliere nu a determinat pe termen lung o creștere a numărului de persoane cu handicap angajate, deși numărul centrelor de consiliere a crescut:

Anul	2006	2007	2008	2009	2010
Persoane adulte cu handicap	470.716	493.910	554.760	602.951	628.393
Persoane adulte cu handicap angajate prin ANOFM, din care:		1.072	1.061	582	718
Persoane adulte cu handicap angajate prin centre de consiliere profesională	*	365	406	291	298

* În anul 2006, centrele de consiliere nu au funcționat

În urma monitorizării de către specialiștii A.N.O.F.M a centrelor de consiliere a persoanelor cu handicap, au fost elaborate rapoarte care conțin date referitoare la numărul de persoane cu handicap consiliate, înscrise la cursuri de pregătire profesională și angajate.

Rapoartele au fost centralizate la nivelul A.N.O.F.M. fără însă a fi analizate și prezentate în sinteză managementului superior, cu propuneri și concluzii în vederea adoptării de măsuri operative pentru îmbunătățirea activității.

În concluzie, măsurile adoptate până în prezent de către ANOFM cu privire la raportarea și monitorizarea activității centrelor de consiliere a persoanelor cu handicap au avut caracter formal, fără a conduce la îmbunătățirea activității acestora, ceea ce s-a reflectat în rezultatele obținute.

b.3. Realizarea de către A.N.O.F.M a planului de acțiune privind implementarea Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013 „Șanse egale pentru persoanele cu handicap – către o societate fără discriminări”

Echipa de audit a reținut că:

- nu s-a efectuat nicio analiză a necesității și oportunității constituirii la nivelul instituției a unei structuri interne distincte, cu atribuții și sarcini concrete în legătura cu derularea și implementarea programelor și măsurilor din cadrul Strategiei naționale aflate în responsabilitatea sa;
- nu există un ghid sau o metodologie în care să fie cuprinse principiile și procedurile de urmat în vederea realizării măsurilor din Strategia națională, ceea ce face dificilă asigurarea corectitudinii și coerenței informațiilor furnizate de această entitate;
- nu s-a efectuat o monitorizare a implementării măsurilor din planul de acțiune al Strategiei naționale.

IV. Concluzii

- Sprijinul acordat de stat, prin finanțarea din fonduri publice nerambursabile, a unor proiecte destinate persoanelor cu handicap, a avut un efect benefic, prin faptul că acestea au contribuit la dezvoltarea de servicii sociale: înființarea de locuințe și unități protejate, centre respiro, centre de instruire și perfecționare, centre de consiliere, menite să contribuie la sprijinirea integrării sociale a persoanelor cu handicap și la integrarea profesională a acestora, însă nu s-a bazat pe o evaluare corespunzătoare a nevoilor prioritare a persoanelor cu handicap. Ocuparea persoanelor cu handicap a fost foarte redusă, concretizându-se în implementarea prin A.N.P.H a unui număr de 31 de proiecte, prin care s-au creat până la sfârșitul anului 2009 doar 25 locuri de muncă pentru persoanele cu handicap.

- Legislația emisă pînă în anul 2010, nu a cuprins obligații ale A.N.P.H de a repartiza echilibrat resursele financiare, în vederea realizării tuturor obiectivelor generale cuprinse în *Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*. De asemenea, nu au fost stabilite măsuri pentru monitorizarea implementării obiectivelor stabilite prin Strategie.

- Resursele financiare au fost îndreptate în perioada 2006-2010 în principal pentru finanțarea unor proiecte în cadrul obiectivelor privind promovarea integrării sociale a persoanelor cu handicap ca cetățeni activi în măsură de a-și controla viața și pentru acordarea de sprijin familiilor care au în componență persoane cu handicap, ignorându-se finanțarea proiectelor care să conducă efectiv la încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap.

- Fundamentarea sumelor necesare pentru proiectele privind integrarea socioprofesională a persoanelor cu handicap, nu s-a făcut în baza necesităților locale, precum și pe baza resurselor materiale, financiare și umane disponibile, elemente pe care A.N.P.H trebuia să le aibă în vedere conform *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006-2013*.

- În perioada analizată, documentația secundară emisă de către A.N.P.H și aprobată prin ordine ale președintelui A.N.P.H (*Metodologia de selectare și finanțare a proiectelor și Documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerii de proiect în domeniul protecției persoanelor cu handicap pentru anii 2006-2010*) a cuprins reglementări și pentru alte domenii ale protecției sociale, precum și pentru alte categorii de persoane decât cele cu handicap, respectiv copii, vârstnici, persoane în dificultate. Totodată, aceste metodologii nu au cuprins reglementări clare cu privire

la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească solicitanții care participă la selecția de proiecte finanțate din fonduri nerambursabile.

- Prin A.N.P.H, s-au atribuit contracte de finanțare nerambursabilă unor executanți, deși aceștia nu îndeplineau condițiile nici din punct de vedere al eligibilității și nici din punct de vedere al realizării obiectivelor înscrise în propunerile de proiect, având drept consecință efectuarea unor plăți nelegale pe seama fondurilor nerambursabile.

- Nu în toate cazurile au fost efectuate vizite de monitorizare în perioada de postimplementare a proiectelor, perioadă în care beneficiarul finanțării avea obligația de a asigura sustenabilitatea proiectului, iar în cazul în care s-au efectuat monitorizări de către A.N.P.H asupra proiectelor aflate în perioada de sustenabilitate, acestea au avut un caracter formal, date fiind unele neconcordanțe și necorelări a datelor consemnate în fișele întocmite în urma vizitelor de monitorizare.

O metodologie referitoare la activitatea de monitorizare a proiectelor a fost realizată de către A.N.P.H abia în anul 2009.

- Este dificil să se formuleze concluzii cu privire la eficiența și eficacitatea derulării unor proiecte de către A.N.P.H, deoarece prin legislația secundară emisă, nu sunt definiți indicatori de performanță pentru evaluarea proiectelor, nici pentru perioada de implementare a proiectelor și nici pentru perioada de sustenabilitate a acestora.

- Prin metodologiile și normele emise de către A.N.P.H (aprobate prin ordin al președintelui A.N.P.H), nu au fost formulate clar cerințe referitoare la obligativitatea menținerii numărului de beneficiari direcți, persoane cu dizabilități, în perioada de implementare și sustenabilitate a proiectelor, și nici cerințe cu privire la cuantificarea indicatorilor de rezultat.

Deși numărul beneficiarilor direcți nu s-a menținut conform propunerilor de proiect, A.N.P.H nu și-a stabilit prin această legislație secundară niciun fel de constrângeri pentru executanții proiectelor în cazul în care numărul persoanelor cu handicap, beneficiari direcți, se reduce în perioada de sustenabilitate a proiectului.

- Există deficiențe în cadrul sistemelor statistice ale instituțiilor auditate, deoarece acestea nu pot oferi o serie de informații în legătură cu persoanele cu handicap cum ar fi numărul persoanelor apte de muncă din numărul total al persoanelor cu handicap. La A.N.P.H nu a fost constituită o bază de date unitară care să ofere informații cu privire la numărul de persoane cu handicap care primesc o formă sau alta de protecție. Nici baza de date a A.N.O.F.M nu oferă informații cu privire la numărul de șomeri din rândul persoanelor cu handicap.

- Auditul a scos în evidență faptul că, la nivelul A.N.O.F.M., nu se analizează periodic necesitatea și oportunitatea menținerii unor tipuri de măsuri în funcție de evoluția și cerințele pieței muncii.

- A.N.O.F.M. nu calculează distinct rata șomajului pentru persoanele cu handicap, neavând date referitoare la populația activă din cadrul populației persoanelor cu handicap și nu evidențiază distinct cheltuielile efectuate pentru încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, aferente măsurilor adoptate, pentru a putea evalua efortul financiar al instituției privind încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap.

- Centrele de informare și consiliere pentru persoanele cu handicap, care funcționează în cadrul agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, nu au fost amplasate în urma unei analize prealabile în vederea alegerii juste a locațiilor, în funcție de anumite criterii, deși acestea fuseseră definite în cadrul proiectului, astfel încât numărul persoanelor cu handicap neinstituționalizate, apte de muncă să fie cât mai mare.

- Personalul pregătit să ofere servicii în cadrul centrelor de informare și consiliere pentru persoane cu handicap alocă foarte puțin timp activităților specifice acestora având în continuare și alte atribuții de serviciu prin fișa postului, deși în toată perioada supusă analizei s-a manifestat în permanență nevoia prestării serviciilor respective exclusiv în favoarea acestei categorii defavorizate pe piața muncii.

- Platforma informatică e-learning din cadrul A.N.O.F.M, pentru formarea la distanță a consilierilor de orientare în carieră din cadrul centrelor de consiliere pentru persoanele cu handicap, nu a fost actualizată astfel că nu și-a atins scopul pentru care a fost realizată și anume, îmbunătățirea competențelor de lucru a personalului din cadrul centrelor de consiliere, prin studierea unora module de curs publicate pe platformă și îmbunătățirea relațiilor de colaborare profesională între consilierii din centrele participante, în vederea optimizării serviciilor oferite persoanelor cu handicap.

- Efectele campaniei naționale media de informare și conștientizare a opiniei publice cu privire la persoanele cu handicap, care s-a adresat deopotrivă angajatorilor și persoanelor cu handicap, au fost nesemnificative, având în vedere că numărul persoanelor adulte angajate prin centrele de consiliere s-a diminuat în perioada 2007-2010, respectiv de la 365 persoane angajate la sfarsitul anului 2007, la un numar de 298 persoane angajate în anul 2010.

V. Recomandări

- Pentru îndeplinirea scopului *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013* este necesar ca în perioada rămasă până în anul 2013 să se acorde atenție în dirijarea resurselor financiare către proiecte de finanțare care să conducă și la o creștere mai accentuată a gradului de ocupare a forței de muncă pentru persoanele cu handicap.

Completarea *Strategiei naționale pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006 – 2013*, prin stabilirea în cadrul acesteia, a programelor pentru susținerea angajării persoanelor cu handicap, iar în cadrul acestora definirea mai precisă a obiectivelor specifice programului, pentru a permite o concentrare mai mare asupra realizării lor.

Pe întreaga perioadă analizată (2006-2010), auditul a scos în evidență că nu în toate cazurile au fost efectuate vizite de monitorizare în perioada de postimplementare, perioadă în care beneficiarul finanțării are obligația de a asigura sustenabilitatea proiectului.

De asemenea, nu au fost precizați indicatori unitari, cuantificabili, cu caracter obligatoriu care să exprime eficiența și eficacitatea proiectelor admise la finanțare din fonduri publice nerambursabile, implementate în această perioadă.

- Nici prin metodologia elaborată de către instituție, nici prin contractele de finanțare, nu au fost stabilite cerințe clare, cu privire la: termene de raportare; responsabilități ale beneficiarilor de proiect; penalități sau alte sancțiuni pentru situațiile în care nu se asigură sustenabilitatea proiectelor după implementarea acestora.

Totodată, se impune stabilirea prin legislație a obligativității efectuării unor evaluări a activităților desfășurate în acest domeniu, prin introducerea unor indicatori de rezultat și a unor indicatori de performanță.

- Legislația adoptată în domeniul persoanelor cu handicap, precum și măsurile luate, să fie axate pe grupuri specifice de persoane cu handicap și nu tratarea persoanei cu handicap "în general".

- Reanalizarea legislației actuale, din punct de vedere al drepturilor de care beneficiază persoanele cu handicap, în sensul stabilirii unor limitări (praguri valorice) corelate cu severitatea gradului de handicap. Aceasta deoarece în prezent, datorită diverselor forme de sprijin de care beneficiază persoanele cu handicap din partea diverselor instituții și organizații, există un interes scăzut al acestora de a se integra în muncă.

- Orientarea legislației pe acordarea unor facilități fiscale care să motiveze mai mult angajatorii (inclusiv persoanele fizice autorizate) în crearea de locuri de muncă pentru persoanele cu handicap și angajarea de personal din această categorie.

- Completarea legislației prin introducerea unor sancțiuni, atât pentru nerespectarea procedurilor de atribuire a proiectelor finanțate din surse publice, cât și pentru nerespectarea tuturor prevederilor impuse prin proiectele inițiale, pe parcursul derulării proiectelor și a sustenabilității acestora.

- Completarea de către Guvern, prin Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, a legislației secundare (metodologii, norme) cu precizări clare privind criteriile de atribuire a proiectelor finanțate din surse nerambursabile care vizează persoana cu handicap, introducerea unor indicatori de performanță în vederea evaluării în sistem competitiv al proiectelor în perioada de implementare și postimplementare, precum și în activitatea de monitorizarea a proiectelor.

- Analiza oportunității privind înființarea unui fond special gestionat de către M.M.F.P.S din care să se suporte toate facilitățile financiare de care beneficiază persoanele cu handicap, precum și cheltuielile ocazionate de plata drepturilor acordate acestora, având în vedere practica actuală din unele state europene.

- Gestionarea la nivelul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în structura căruia din anul 2010, au fost integrate Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, a tuturor aspectelor care privesc persoanele cu handicap. Aceasta deoarece în prezent există numeroase instituții centrale și locale care sunt implicate în problematica specifică persoanelor cu handicap.

- Realizarea la nivelul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale a unui sistem informațional național care să ofere informații sigure, relevante și globale cu privire la situația persoanelor cu handicap pe piața muncii, numărul total al persoanelor cu handicap, numărul persoanelor cu handicap apte de muncă ș.a. Aceste informații ar permite luarea unor decizii politice adecvate în acest domeniu.

- Personalul pregătit să ofere servicii în cadrul centrelor de informare și consiliere pentru persoane cu handicap, care funcționează în cadrul A.N.O.F.M trebuie să se axeze pe activitățile specifice acestora, având în vedere că s-a manifestat în permanență nevoia prestării serviciilor exclusiv în favoarea acestei categorii defavorizate pe piața muncii, concomitent cu diversificarea serviciilor oferite.

De asemenea, în cadrul A.N.O.F.M se impune urmărirea actualizării în mod permanent a platformei informatice e-learning, pentru formarea la distanță a consilierilor de orientare în carieră din cadrul centrelor de consiliere pentru persoanele cu handicap, platformă care asigură informațiile necesare problematicii specifice persoanelor cu handicap.

